ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

גמ' הכי גרסינן **ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כדתנן אנשי משמר כו' ואמר רבה בר בר חנה כו'** על **כשהן מנווליס.** ומאן דמתרגל ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עלייהו לגלח ברגל הכמירו רבנן הואיל ולא מזרזי נפשייהו לספר מקמי רגל ולא להוי ברגל מנווליין אם היו מגלחין במועד לא היו מגלחים לפני המועד ובכנסין לרגל כשהן מנווליין: **אבדה לו אבידה.** שלא היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: **דלא מוכחא מילתא.** דלא ידעי כולי עלמא דאנוס היה אלא יאמרו הוא מכוין להשהות עד המועד: **יאמרו כל הסריקין אסורין** וכו'. כלומר דביאתם היה יכול לסרוק חלוחיו בלי שהות לפי שהיה לו דפוס ואעפ"כ אסרו משום דאמרי כל הסריקים כו'. הכא נמי כיון דלא מיגליא לכולי עלמא אונסיה יאמרו כולי עלמא אסורין לגלח וזה מומר: **מי שאין לו אלא חלוק אחד.** נמי לאו מוכחא מילתא לכולי עלמא: **איזורו מוכיח עליו.** דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו ומתעטף במקטרינו ומזגרו באיזורו ועומד ומכנס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד: **אומן.** כגון ספר שהכל בתים אצלו ערב הרגל ורואים שאבדה לו אבידה ואונס הוא ואינו יכול לספר עצמו: **כי הנך.** דמתניתין דקתני מגלחין דמידע לכל: **מפני שיצא שלא ברשות.** כלומר הואיל ולא יצא ברשות אחרים אלא בדלון עצמו לאו אונס הוא: **לשוט.** אם יצא שלא לגורך ולא יצא אלא כדי לשוט בעולם וברואתו וחזר במועד: **דברי הכל אסור.** לגלח במועד: **למזונות.** שיצא לחזר אחר מזונות שאין לו מזונות וחזר במועד אחריהן[ב] דברי הכל מותר לגלח במועד לפי שיצא בתוכם: **להרויחא.** שיש לו נכסים הרבה ויוצא כדי להרויח יותר: **נראין לי דברי רבי יהודה.** דאסר בגילוח לבא ממדינת הים כשיצא שלא ברשות: **ודברי חכמים.** המתירין כשיצא ברשות: **אילימא לשוט.** דקאמר רבי נראין דברי ר"י ביצא לשוט דהיינו שלא ברשות הא אמרת וכו' ומאי נראין דברי רבי יהודה הלא שניהם מודים בה אלא פשיטא להרויחא ואשמעינן דנראין לו דברי ר' יהודה שאסר בגילוח: **והא נראין דברי רבי יהודה בהא.** וקשיא דרבי אדרבי דברי ר"י דאסר בהרויחא נראה לו דברי ר"י דאסר בהרויחא וכשיצא נראה לו דברי חכמים דמתירין הרויחא אלא ולא מיבעיא מהכא דאלו אמר דלאו הכי הוא כדקאמרת דבלשוט ובמזונות פליגי: **פ"ק.** לאו היתר דיליה אשמעינן ולא ריחא אני קאמר אלא פלוגתייהו קמ"ל במאי פליגי נראין דברי ר"י האוסר לחכמים וכו': **קטן הנולד במועד.** ולו שערות גדוליס מותר לגלח במועד שער ראשו המלעורו: **שאין לך בית האסורין גדול מזה.** ממעי אמו שהיה שם ואנוס הוא: **מעיקרא לא.** דאם נולד קודם הרגל אינו מגלח ברגל הואיל והיה יכול לגלח קודם הרגל: ואי **אלא** להרויחא והא אמרת נראין דברי ר"י בהא. נראה דל"ג ועוד מכלל דפליגי רבנן אפילו למזונות ובהיא פ"ק דשמיטת מולין (דף יב.) (מ) נראין דברי רבי יהודה שמצאה בתוספה ל"ג ועוד:

ומנודה וכו' ושנשאל. בירושל' מקשה (ג) הני למה התירו והלא פשע שלא נא לפני המועד לפני חכמים להתיר לו ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי במועד דאין נדוי פחות משלשים יום וכן מי שנשאל לחכם מוקי לה כשבא בתוך המועד אי נמי לפני המועד לא מצאו (ד) בו פתח וגילוח הרגלים נמי אסור במועד דהא אמר בגמ' שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך ניוול גדול מזה ושמא לא קאי טעמא בגמרא אלא אשארא אבל גילוח של רגלו אסור משום מלאכה אפילו במקום אונס ושאר גילוח דבעי בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו גילוח של יפוי דהוה לך למישרי לגורך המועד אע"פ שהיא מלאכה אבל גילוח כל הראש אסור משום מלאכה והכי (ה) כגון גזיר ומצורע הוא דשרי משום מצוה ולפי זה אסור לגלח לאשו במועד ועוד יש לפרש שנראה שמותר לגלח לאשו במועד וא"מ מאי קא משמע לן גזיר ומצורע יש לומר דס"ד דאסור שלא יהו קרבנותיהן קא משמע לן דשרי ואי מיירי הכא בשלא היה להן פנאי דוקא והוא כדבעי למימר בגמרא יש לומר דהכי קאמר דגזיר ומצורע העולין מעומאה לטהרה דוקא שעולין עתה אבל עולין מטומאה לטהרה מקודם רגל אסורין:

ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין. אע"פ שהוא מלאכה היה לנו להתירה לגורך המועד (ו) מ"ג [אף] שיש מלאכות אסורות במועד שאין בהן טורח כגון פרקמטיא מכל מקום זה שהוא ליפוי לאוי להתיר לכבוד מועד ויש מפרשים דקאי על גילוח הראש דאסרינן משום טירחא מכל מקום מקשה הכא לו להתיר לגורך המועד ואין זה (ה) נוטה לפי מה שפירש המשנה דגילוח כל הראש מלאכה גמורה ומאסור: **שאין** לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד. ואם תאמר היאך יכנסו במועד אם כן יאמר במועד אלא חלוק בשעת כיבוס כמו כן היה יכול לכנס קודם המועד ויהיה אלא חלוק בשעת כיבוס וכי תימא בשכבסו קודם מועד ומשום הכי מותר לכבסו במועד מ"מ תרתי נמי אם יתלכלכו למה נאסור לו והלא אלא פשע י"ל דדי לו בשתי חלוקין אחד ליו"ט ראשון ואחד ליו"ט אחרון בירושלמי אמרו בגדי קטנים מותר לכבסן במועד דיכליס שהם קטנים ומתלכלכין כמי שאין לו אלא חלוק אחד(ז): **אומן** שאבדה לו אבידה ערב הרגל. פירש בקונטרס דבאומן מבעי' ליה אבל בני העיר אע"פ שאין להם (ז) אומן אחר לא מיבעיא ליה דפשיטא דאסורים יש להסתפק אם אלא ומתרפא אם מותר לגלח אם מוכחא מילתא כי הני:

מתני' דלא בר"י. מימה לוקמא אפילו בר"י ולמזונות אפי' רבי יהודה מודה ושמא כיון דקתני ר"י אומר הכא וכו' משמע שבא לחלוק על המשנה:

עשה

ומנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר [א]מטפחות [ב]הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג [ג]הזבין והזבות והנדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין: **גמ'** ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כדתנן [ד]אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמר [ה]רבה בר בר חנה אמר ר' אלעזר מ"ט [ו]רבי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין בעי ר' זירא [ז]אבדה לו אבידה ערב הרגל כיון דאנים מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביי [ח]יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי ביתום מותרין ולטעמיך הא דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן [ט]כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי ביתום מותרין הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזורו מוכיח עליו רב אשי מתני בעי ר' זירא אומן שאבדה לו אבידה ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הנך לא תיקו: ממדינת הים: מתניתין דלא כר' דתניא [י]ר' יהודה אומר הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמר רבא לשוט דברי הכל אסור למזונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרויחא מר מדמי ליה בלשוט [יא]ומר מדמי ליה בלמזונות מיתיבי אמר ר' [יב]נראין דברי ר' יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לשוט והאמרת דברי הכל אסור ואלא למזונות והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא להרויחא אימא סיפא נראין דברי חכמים כשיצא ברשות מאי ברשות אילימא למזונות הא אמרת דברי הכל מותר ואלא להרויחא והא אמרת נראין דברי רבי יהודה בהא הכי קאמר נראין דברי ר' יהודה לרבנן כשיצא שלא ברשות ומאי ניהו לשוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרויחא אבל לשוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למזונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרויחא אבל למזונות מודה להו אמר שמואל קטן הנולד במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס [יג]כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומודו ליה, בשיצא שלא ברשות [ונראין דברי חכמים לר"י ומודה להו בשיצא ברשות], ומאי ניהו למזונות, שאף ר' יהודה לא חלק אלא להרויחא. וקיימא לן כסתמא דמתני' דשרי אפי' מאן דפליג להרויחא. וכן אמר הגאון וצ"ל. אמר שמואל קטן הנולד ברגל מגלחין אותו במועד. אין לך בית האסורין גדול ממעי אמו. איני שאם נולד קודם לרגל אסור לגלחו במועד, והתנן כל אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין] לגלח בימי אבלו. הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו,

מסורת הש"ס

א) [פרש"י ע"ז לקמן יח. ותוס' שם ע"ב], ב) תענית מו:, ג) [שם יח. ע"ב], ד) ספסים ט. מולין קז:, ה) מולין שם [לקמן יח.] תענית כט:, ו) [תוספ' ע"ב], ז) [תוספתא שם], ח) [לקמן יח: תוספתא ע"ב], ט) [מחבירו נמתק. רש"ש].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומנולה כו' כירושלמי מקשה וא"ת הני למה התירו: (ב) בא"ד ת"ג לפני המועד לא מצאו לו פתח ונילוח כל הראש נמי אסור כו' אבל גילוח של כל הראש אסור משום: (ג) בא"ד וכי דוקא כגון גזיר ומצורע כו' אסור לגלח כל ראשו במועד כו' שמותר לגלח כל ראשו: (ד) ד"ה ושאר כו' מ"ג אע"פ שיש דברים אסורות במועד שאין בהן מלאכה אלא טורח כגון פרקמטיא: (ה) בא"ד ואין זה נראה לפי מה שפר': (ו) ד"ה שאין כו' נמי שאין לו אלא חלוק אחד דמי הש"ד: (ז) ד"ה אומן כו' אע"פ שאין להם אלא אומן אחד לא מיבעיא ליה: (ח) ד"ה אלא כו' ס"ק דשמיטת מולין דקאמר נראין דברי ר' יהודה שמצאה בתוספה נמי ל"ג ועוד:

מוסף רש"י

מטפחות הידים. שמגגין בהן ידים מפוס המתים (לקמן יח.). ומטפחות הספג. שמגגין בהן עצמן כשרוצאין מבית המרחץ (שם). וכל העולין מטומאה לטהרה. במועד (שם). אנשי משמר. של אותה שבת (תענית שם). ואנשי מעמד. אחד בהמים ולוים ושראלים הקטנים ושומרין ומתפללין על קרבן תמיד שיקבל ברצון ושומרים לשם בשעת עבודה, דהיינו קרבן של תמיד קרב והוא עומד על גביו (שם). אסורין לספר ולכבס. משגכנסו לתפארתם כל איתה שבת, אלא מתפרין קודם לכן (שם). שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין. אלא יהו קומכין על יום אחד מימי שבת ואין מתפרין בשבת שעברה (שם יז.). יאמרו כל הסריקין אסורין. לענין מלות דפסח הנא אין עושין סריקין המגזיירין בפסח, מפני שהשאה שוהה עליהן ומתמלאן, ומתוס אחד וביימום שמו היה לו דפוס אחד מלוי והיה מוציא לחוטו לא הסריק והיא מלוייר מיד, אמר להם אפסר שעשה בדפוס ויקבענה מיד, אמרו לו מ"ב יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי ביתום מותרין (מולין קח.). כל מי שאין לו אלא חלוק אחד. אלא אבל אלא מכנס מפני הכבוד, ואפילו כיבס לפני המועד מותר לכבסה במועד (תענית כט:). איזורו מוכיח עליו. לאחור תמיד הוא קבוע במלוקו וכשהוא פושט חלוקו ולובש חלוק אחר טוטל לאחור מזה וקונטו בזה, הוי שאין לו אחר מכבסו עם לאחור והרוחה כשהוא מכבסו ולאחורו עתו יודע שאין לו חלוק אחר ולכך אמרו לו חכמים (מולין קח.).

ג א מיי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה כא טוש"ע א"ח סי' תקלד סעיף ג:
ד ב מיי' שם סט:
ה ג ד מיי' פ"ז מהל' מלי המקדש הלכה יא ופ"ז מהל' י"ט הל' יט ופ"ח מהל' מלת מקדש הלכה יב:
ה [טוש"ע א"ח סימן תקלא סעיף ג]:
ו ז מיי' פ"ז מהלכות י"ט הל' יח טוש"ע א"ח סי' תקלא סעיף ד:

רבינו חננאל

מאי טעמא, כדתנן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס. ואמרי' מה טעם, שלא יכנסו למשמרתן מנוולין. דבין דיורדין דאסורין [לספר ז]לכבס אף הם מספרין ומכבסין מקודם ונכנסין מתוקנין. הכא נמי, כדי שלא יכנסו לרגל מנוולין. בעי ר' ירמיה אבדה לו אבידה ערב הרגל, כיון דטרוד הוא באבידתו אנוס הוא, ומותר לספר ולכבס במועד. או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כמו השביה ובית האסורין, לא. ועלתה בתיקו. פירוש יאמרו כל הסריקין אסורין כו', הא לגבי מצת בפסח איתמר, דאסורו רבנן לעשות מצות סרוקות מפני שהאשה שוהה עליהן ומתמיצתן, ואמרו, ביתות עושה בדפוס שאין שם שהייה אלא בפעם אחת קובעת בדפוס ונמצאת המצה מצויירת, ומתמהינן התם, יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי ביתות מותרין, מי יודע כי בדפוס ייעשו. הכא נמי יאמרו הכל אסורין לספר ולכבס וזה האיש מותר. אבל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד, כי איזורו מוכיח עליו, כלומר כשרואין אדם ערום הגוף אזור ורוחץ חלוקו, כל דאיי יודעין שאין לו אלא חלוק אחד. **הבא ממדינת הים.** מתניתין דלא כר' יהודה, דתניא ר' יהודה אומר, הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות. אמר רבה, לשוט, פי' לשוט כמטייל וכמשתעשע, כלומר, שלא לצורך, דברי הכל אסור. למזונות, כלומר יצא במדינת הים מרוחק לבקש מזונה, דברי הכל מותר. כי פליגי ר' יהודה וחכמים, כשיצא להרויחא, פירוש להתעשר, כלומר לסחור ולהרויח. ר' יהודה מדמי ליה לשוט, דהא בכאן מתייחר מצויה ואסיר, ורבנן מדמו לה לייצא בבקשת מזון. ומוחבינן עליה, אמר ר', נראין דברי ר' יהודה שיצא שלא ברשות, ונראין דברי חכמים שיצא ברשות. ואי אמרי' לא פליגי אלא בהרויחא, [ז]קשיא דר' אדר', דאמר נראין דברי ר' יהודה בהרויחא. (מכלל דפליגי רבנן עליה) ועוד, נראין דברי חכמים (מכלל דפליגי רבנן עליה), (אלא) [אלמא] פליגי אפי' לשוט והאמרת לשוט, דברי הכל אסור. ופריקינן, הכי קאמר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com